

Contextul politicilor

Educația și formarea sunt esențiale în influențarea șanselor și aspirațiilor fetelor și femeilor. Asigurarea egalității de tratament în domeniul educației este un mecanism important pentru realizarea potențialului deplin al femeilor, respectarea libertății lor de gândire și eliminarea discriminării împotriva femeilor.

Strategia Europa 2020

- Își propune să contribuie la o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii în UE prin crearea de locuri de muncă și reducerea sărăciei.
- Obiectivul de încadrare în muncă a 75 % dintre femeile și bărbații cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani presupune ca statele membre să consolideze educația și formarea femeilor, în special în sectoarele în care acestea sunt slab reprezentate.
- Stabilește drept obiectiv principal reducerea ratei abandonului școlar timpuriu la sub 10 % și creșterea la cel puțin 40 % a procentului persoanelor cu vârste între 30 și 34 de ani care au absolvit studii superioare.
- „O Uniune a inovării” – una dintre cele șapte inițiative emblematice ale Strategiei Europa 2020, care sprijină investițiile în cercetare și dezvoltare și în acțiuni care îmbunătățesc capacitatea de concretizare a cercetării în noi produse și servicii.
- „Orizont 2020” – instrumentul financiar destinat punerii în aplicare a obiectivului „O Uniune a inovării”, care promovează echilibrul de gen în cadrul echipelor de cercetare prin folosirea acestuia ca factor principal de selectare a propunerilor cu punctaje egale și în luarea deciziilor, având ca scop atingerea țintei de includere a 40 % dintre femeile sau bărbații subreprezențați în fiecare grup (de exemplu, grupuri de experți) și în fiecare comisie (de exemplu, comisii de evaluare).

Pactul european pentru egalitatea de șanse între femei și bărbați (2011-2020)

- Reafirmă angajamentul Consiliului de a realiza ambițiile UE referitoare la egalitatea de gen, în special în trei domenii cu relevanță în acest sens, și anume ocuparea forței de muncă, educație și promovarea incluziunii sociale, în principal prin reducerea sărăciei.

Obiectivele strategice ale Platformei de acțiune Beijing+20 și indicatorii UE

- B.1.** Asigurarea accesului egal la educație
- B.2.** Eradicarea analfabetismului în rândul femeilor
- B.3.** Îmbunătățirea accesului femeilor la formare profesională, știință și tehnologie și educație continuă
- B.4.** Dezvoltarea unui sistem de educație și de formare profesională nediscriminatoriu
- B.5.** Alocarea de resurse suficiente pentru reformele în domeniul educației și monitorizarea aplicării acestora
- B.6.** Promovarea învățării și a formării pe tot parcursul vieții pentru fete și femei

În 2007, Consiliul a convenit asupra unui număr de trei indicatori la nivelul UE, inclusiv doi subindicatori pentru măsurarea progreselor înregistrate în punerea în aplicare a obiectivelor Platformei de acțiune Beijing+20 în acest domeniu. Indicatorii reflectă segregarea de gen din învățământ, atât pe orizontală (adică în domeniul de studiu), cât și pe verticală (adică nivelul de învățământ absolvit), și randamentele relative ale investiției în educație pentru femei și bărbați, prin examinarea ratei de ocupare în rândul bărbaților și al femeilor în funcție de nivelul de educație atins.

Baza de date „Femeile și bărbații în UE – fapte și cifre”, elaborată de Institutul European pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați, furnizează cele mai recente date și informații și este disponibilă la adresa <http://eige.europa.eu/content/women-and-men-in-the-eu-facts-and-figures>

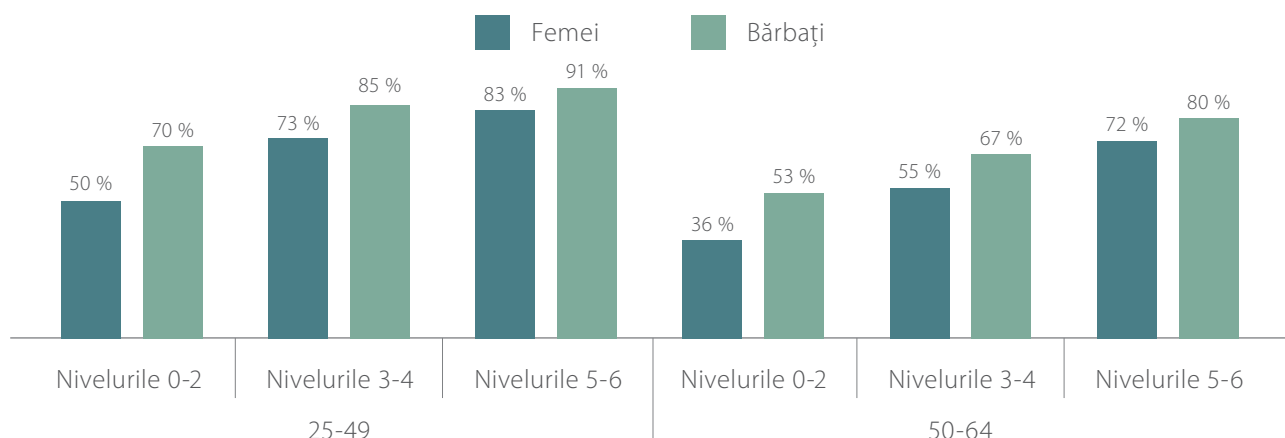
Concluzii în urma analizării datelor disponibile la nivelul UE

Majoritatea absolvenților de universitate din UE sunt femei

În anul 2012, în UE, rata de participare a femeilor la învățământul universitar a fost mai mare decât cea a bărbaților (59 %), tendința fiind neschimbată din 2007. La nivel postuniversitar,

RATA DE OCUPARE A FEMEILOR ȘI BĂRBAȚILOR ÎN FUNCȚIE DE NIVELUL DE EDUCAȚIE ȘI DE GRUPA DE VÂRSTĂ, UE-28, 2012

Sursa: Eurostat, EU-LFS.

numărul bărbaților a continuat să îl depășească pe cel femeilor (53 % în 2012; 54 % în 2007) în rândul absolvenților de studii doctorale, disparitatea de gen fiind relativ redusă și în scădere. Schimbările sunt mai vizibile la nivelul statelor membre. În 2012, numărul femeilor care au finalizat studii doctorale a fost mai mare decât cel al bărbaților în 12 state membre, în timp ce în 2007 fusese mai mare în numai nouă state membre.

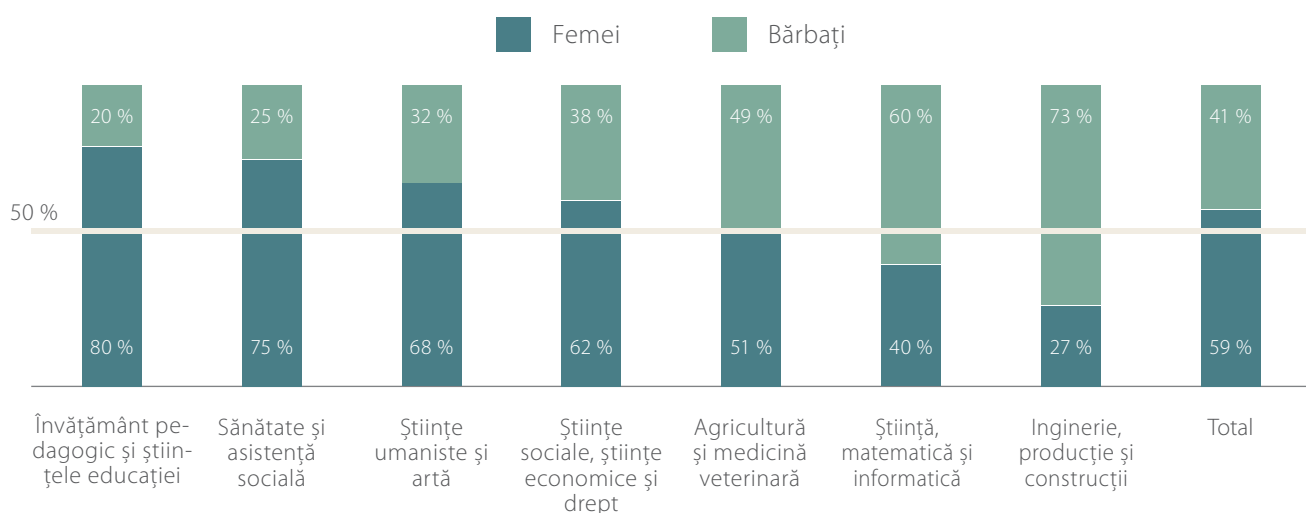
Nivelurile educaționale mai ridicate se corelează cu o disparitate de gen mai redusă în ceea ce privește locul de muncă

În 2012, rata medie de ocupare a femeilor cu vârste între 20 și 64 de ani în UE-28 a fost de 62 %, comparativ cu 74 % pentru bărbați. Rata medie de ocupare în rândul femeilor crește odată cu nivelul educațional, în special pentru cele cu vârste între 25 și 49 de ani. În 2012, femeile care absolviseră învățământul preșcolar, învățământul primar și învățământul secundar inferior (nivelurile 0-2) au înregistrat cele mai scăzute rate de ocupare (50 % pentru femeile între 25 și 49 de ani și 36 % pentru cele de 50-64 de ani). Aceste rate se situau mult sub ratele de ocupare ale femeilor care absolviseră învățământul

secundar superior și învățământul postsecundar neuniversitar (nivelurile 3-4), acestea fiind de 73 % pentru femeile între 25 și 49 de ani și de 55 % pentru cele de 50-64 de ani. Femeile care absolviseră prima și a doua etapă a învățământului terțiar (nivelurile 5 și 6 din ISCED 1997) au înregistrat rezultate mai bune în materie de angajare (cu o rată de ocupare de 83 % pentru femeile între 25 și 49 de ani și de 72 % pentru cele de 50-64 de ani), iar rata de ocupare a acestora s-a situat cu mult peste obiectivul de 75 % prevăzut în Strategia Europa 2020.

În 2012, decalajul în materie de ocupare în UE-28 între femeile și bărbații cu nivelul de educație 0-2 a fost de 20 de puncte procentuale pentru cei cu vârste între 25 și 49 de ani și de 17 puncte procentuale pentru cei cu vârste între 50 și 64 de ani. Decalajul este mai redus pentru persoanele cu nivel educațional 3-4: în 2012, decalajul în UE-28 dintre femeile și bărbații cu nivelul educațional 3-4 a fost de 13 puncte procentuale pentru cei cu vârste între 25 și 49 de ani, respectiv 12 puncte procentuale pentru cei cu vârste între 50 și 64 de ani. La nivelul educațional 5-6, decalajul în materie de ocupare dintre femei și bărbați este și mai redus, ajungând la 8 puncte procentuale pentru ambele grupe de vârstă.

PROCENTUL DE FEMEI ȘI BĂRBAȚI DIN TOTALUL ABSOLVENȚILOR DE NIVEL 5 ȘI 6 ISCED, UE-28, 2012

Sursa: Eurostat, Statistici privind educația.

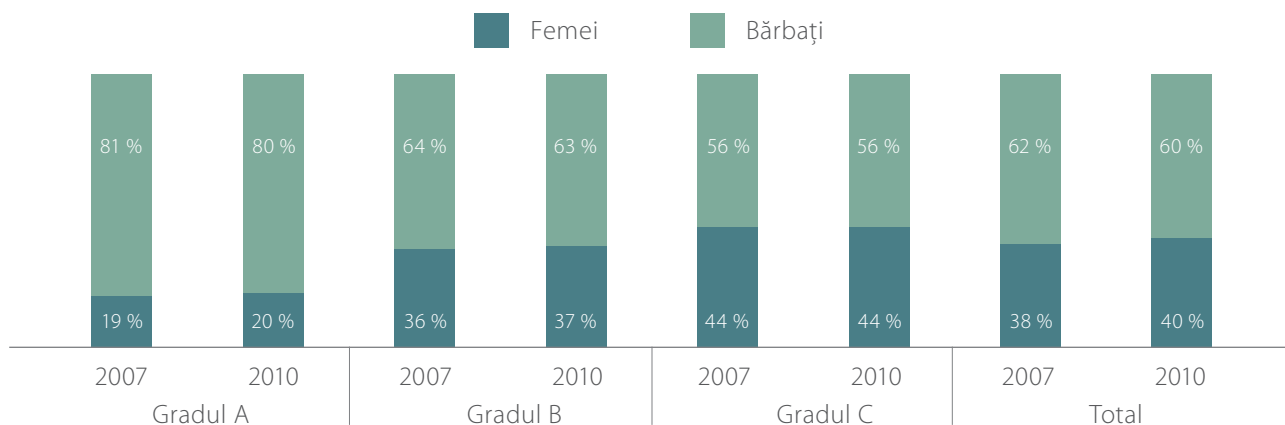
Segregarea de gen influențează puternic disciplinele de studiu alese

În pofida schimbărilor produse în nivelul educațional al femeilor și bărbaților, tiparele de segregare continuă să fie puternic conturate în toate statele membre. Acestea tind să se manifeste în conformitate cu așteptările de gen, femeile fiind suprareprezentate în sectoarele asociate rolurilor lor

tradiționale, cum ar fi sănătatea și asistența socială, științele umaniste, arta, învățământul pedagogic și științele educației.

În 2012, bărbații au fost prezenți în număr mai mare decât femeile în inginerie, în sectorul de producție și în sectorul construcțiilor, atât la nivelul 5, cât și la nivelul 6 (ISCED 1997), în toate statele membre. Cea mai echilibrată participare a femeilor și bărbaților s-a înregistrat în agricultură și în sectorul veterinar

DEFALCAREA PE GEN A PERSONALULUI UNIVERSITAR DE TOATE GRADELE DIN INSTITUȚIILE UNIVERSITARE DE NIVEL SUPERIOR ÎN 2007 ȘI 2010 ÎN UE

Sursa: Comisia Europeană, She Figures, 2012.

Femeile sunt subreprezentate în posturile universitare de nivel superior din majoritatea statelor membre

În instituțiile universitare de nivel superior, personalul universitar de toate gradele este format predominant din bărbați, aceștia reprezentând 60 % din personalul instituțiilor universitare în 2010 (în ușoară scădere față de nivelul de 62 % din 2007). Predominanța bărbaților în cadrul personalului universitar se întâlnește în majoritatea statelor membre. Există diferențe semnificative în nivelurile de segregare pe verticală în cadrul celor trei grade ale personalului universitar. În 2010, în UE-27, femeile ocupau, în medie, 44 % dintre posturile de grad C [primul grad/post pe care un proaspăt deținător al titlului de doctor (ISCED 6) îl deține în mod obișnuit], 37 % dintre posturile de grad B (cercetători care nu lucrează pe posturi înalte, dar care sunt mai calificați decât recepții deținători ai titlului de doctor), și numai 20 % ocupau posturi de grad A (cel mai înalt grad/post disponibil care permite desfășurarea

activităților de cercetare). Tabloul nu este foarte diferit față de 2007 (când femeile dețineau 44 % dintre posturile de grad C, 36 % dintre posturile de grad B și 19 % dintre posturile de grad A).

Prezența femeilor în instituțiile de învățământ superior continuă să crească, ele depășindu-i numeric pe bărbați în învățământul terțiar din numeroase domenii. Însă schimbarea în ceea ce privește segregarea de gen, atât pe orizontală, cât și pe verticală, nu s-a produs la fel de repede. Din acest motiv, bărbații și femeile care aleg o carieră în sectoare netradiționale nu progresează în același ritm în toate profesiile, existând posibilitatea ca aceștia să nu se bucure de aceleași oportunități profesionale.

Este necesar să se îmbunătățească și să se sprijine în continuare prezența și accesul femeilor la nivelurile superioare de învățământ. Aceasta este o problemă care va trebui rezolvată în majoritatea statelor membre.

Inițiative utile

Stereotipurile de gen sunt recunoscute ca fiind una dintre cauzele segregării de gen și ale inegalității de gen în domeniul educației și formării și au fost vizate de diverse măsuri puse în aplicare de statele membre. S-a acordat o atenție specială programei de învățământ, iar rolurile, stereotipurile și egalitatea de gen sunt discutate la orele de studii sociale sau de istorie („Folkeskole” din Danemarca). Planul de acțiune cipriot privind egalitatea între femei și bărbați în domeniul educației (2014-2017) include răspunsuri la problema rolurilor și a stereotipurilor de gen în familie și în societate. Planul ceh intitulat „Situția egalității dintre femei și bărbați în Ministerul Educației, Tineretului și Sportului și Propunere de plan strategic pe termen mediu pentru asigurarea egalității între femei și bărbați” definește eliminarea consecințelor stereotipurilor de gen ca fiind unul dintre scopurile politicii de educație. În Croația, standardele de elaborare a manualelor prevăd că „manualele trebuie să pregătească ambele sexe pentru participarea efectivă și egală în toate domeniile vieții” și „să promoveze egalitatea de gen”. Institutul Pedagogic, instituția responsabilă în Grecia de elaborarea materialelor școlare, a luat măsuri pentru înlăturarea stereotipurilor jignitoare la adresa femeilor prin intermediul Cadrelor intertematice privind programele de învățământ integrate (2004). Programa națională de învățământ din Ungaria include teme precum drepturile omului, sensibilizarea cu privire la egalitatea dintre femei și bărbați și atitudinile față de aceasta.

Consolidarea capacităților instituționale în materie de egalitate de gen în sistemele de învățământ și furnizarea de materiale de sprijin personalului școlar se numără printre măsurile puse în aplicare de unele state membre în cadrul politicilor privind egalitatea de gen în domeniul educației. Institutul Pedagogic din Cipru are o pagină web pentru profesori, dedicată egalității de gen, care conține informații și materiale cu privire la egalitatea de șanse dintre băieți și fete la școală. În Lituania, un material de sprijin didactic intitulat „Posibilități de încurajare a egalității de gen în școală”, destinat profesorilor și pedagogilor sociali, furnizează informații despre obiectivele legate de egalitatea de gen în școli și oferă instrumente de educare în materie de egalitate de gen în școală și în cadrul mai larg al comunității școlare. În cadrul colaborării dintre Ministerul Educației, Culturii și Sportului și Ministerul Sănătății, Serviciilor Sociale și Egalității din Spania s-a creat portalul „Intercambia”, care facilitează accesul la informații și schimbul de informații (resurse TIC, o bază de date și statistici) și de cunoștințe cu privire la practicile educaționale care promovează egalitatea de șanse și previn violența bazată pe gen.

PROGRESE ȘI OBSTACOLE ÎN DOMENIUL B: EDUCAȚIA ȘI FORMAREA FEMEILOR

PROGRESE

- Disparitatea de gen din mai multe sectoare educaționale dominate de bărbați a început să se reducă treptat.
- În toate statele membre, numărul femeilor absolvente de studii universitare a crescut.
- Decalajul în materie de ocupare dintre femei și bărbați este mai scăzut în cazul persoanelor cu studii superioare (de nivelul 5-6), iar femeile din această categorie au fost mai puțin afectate de criza economică.

OBSTACOLE

- Ritmul schimbărilor în ceea ce privește segregarea de gen în sectorul învățământului, atât pe orizontală, cât și pe verticală, este lent.
- Femeile sunt slab reprezentate la nivelurile superioare ale instituțiilor universitare.
- Continuă să existe un decalaj în materie de ocupare indiferent de nivelul educațional.

Calea de urmat pentru UE

- Continuarea eforturilor de abordare și de deconstruire a stereotipurilor și a segregării de gen în sectorul educației și al formării, prin sprijinirea unor programe de învățământ care să țină seama de dimensiunea de gen, prin consiliere profesională, prin derularea unor campanii media care să încurajeze fetele și băieții, bărbații și femeile să urmeze parcursuri profesionale adecvate competențelor și abilităților lor.
- Combaterea segregării de gen în sectorul educației, deoarece aceasta se traduce în alte inegalități pe piața muncii și reprezintă un motiv al oportunităților economice diferite de care se bucură femeile și, respectiv, bărbații.
- Asigurarea oportunităților și a evoluției profesionale atât pentru femeile, cât și pentru bărbații care optează pentru sectoare netradiționale, asociate în general cu genul opus.
- Crearea unor oportunități care să le permită femeilor să își valorifice realizările din domeniul învățământului superior în aceeași măsură ca și bărbații și eliminarea „plafonului de sticlă” care împiedică avansarea femeilor în mediul universitar.

Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE)

Das Europäische Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist das EU-Kompetenzzentrum für Gleichstellungsfragen. Das EIGE unterstützt politische Entscheidungsträger und alle relevanten Einrichtungen in ihren Bemühungen zur Verwirklichung der Gleichstellung von Frauen und Männern in Europa und darüber hinaus, indem es spezifisches Fachwissen sowie verlässliche und vergleichbare Daten zur Gleichstellung in Europa bereitstellt.

Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu>

Das Ressourcen- und Dokumentationszentrum (RDC) des Europäischen Instituts für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist ein innovatives und praktisches Instrument, das dabei hilft, wichtige Ressourcen zur Geschlechtergleichstellung zu finden, den Austausch von Wissen unter den an der Gleichstellungspolitik und -praxis interessierten Personen erleichtert und einen Online-Bereich für Diskussionen und Debatten bietet.

Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu/content/rdc>

Kontakt:

Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen
Gedimino pr. 16, LT-01103 Vilnius, LITAUEN
Tel. +370 521574-44/00

facebook.com/eige.europa.eu

twitter.com/eurogender

youtube.com/eurogender

<https://eurogender.eige.europa.eu>

ISBN 978-92-9493-277-8

doi:10.2839/706808

MH-04-15-022-RO-N